

/Božidar Flegerič/

G r a j e n s k e
p e s n i

/Božidar Flegerič/

G r a j e n s k e
p e s n i

1880

Založil pisatelj

Natisnila tiskarnica Družbe sv.Mohora v Celovcu

Und shen wir uns nie wieder
Im diesem Erdenleben,
Dich werden meine Lieder
Verherrlichend umschweben.

Nicolaus Lenau.

Petelin veselo kikiriče, - dober dan,
Zlati zori zmina se umiče, - dober dan,

Blagonosni solnčni kras obseva
Hribe, doli, ravni, gore, grāče, - dober dan.

Po dobравah in zelenih logih
K petju vabi miloglasne ptice, - dober dan;

V ranem jutru radosten veselo
A ... B ... nasproti kliče - dōber dan!

1.

Ozka plitva voda
 Oj Grajena mila,
 Meni v tožnem srci
 Radost se rodila.

Ko v pomladi ptice
 V gozdu se glasiho,
 Meni sedaj v srci
 Pesni se rodijo.

2.

Videl sem že tebe,
 Reka velikanska,
 Kder se zdaj preliva
 Draga kri slovenska.

Donava široka,
 Tvoja močna sila
 Meni ene pesni
 V srcu ni vzbudila.

3.

Draga kri slovenska!
 Mnogo te prelilo
 V borbah se zastonj je
 Zoper turško silo.

Oh, kedaj bo konec
 Vojske te krvave?
 Kedaj spet zasveti
 Zora mira, sprave?

5

4.

Kraj Grajene male
Stoji koč a mala,
In v tej mali koči
Biva deva zala.

Kar za bolestnika
Dobro je zdravilo,
To je zame, deva,
Tvoje lice milo.

5.

Deva moja draga,
Vedno si mi mila,
Ker si mojim pesnim
Prvi povod bila.

Ko v pomladi cvetje
solnčna luč ogreva,
Jih lepote tvoje
Divni žar obseva.

6.

Vedno si mi mila,
Ko prikazni tvoje
Čarobna milina
stresa srce moje.

Čarobna milina
slična rani zori,
Ki preganja tmino
V srčnem mi prostori.

6

7.

Vedno si mi mila,
Ko izvijaš mile
Glase nežnim strunam,
polne divne sile.

Polne divne sile
Polne čar-miline,
Kazajoče sveto
Ljubav domovine.

8.

Najmileja si mi,
Ko iz ust po časi
Tebi vajejo se
Materinski glasi.

Takrat bi te slušal
Cele dneve, noči,
Al naslušati se
Ne bi bilo moči.

9.

Brdke, krasnostasne
Deve na Grajeni,
Mnogim srčnomile,
Drage tudi meni.

Vse krvi slovenske,
Al, za drage, svete
Domovine srečo
Zelo malo vnete.

10.

Rade bi slovenski
 Gladko govorilw,
 Žalibog, da niste
 Nikdar se učile!

Škoda je Slovenke,
 Da se vam učenje
 Lastnega jezika
 Strašno zdi trpljenje.

11.

Za domači jezik
 Deve malomarne
 Našej narodnosti
 Jako ste nevarne.

Silno ste nevarne
 Slogi, miru, spravi,
 Strašno ste škodljive
 Dragi očetnjavā.

12.

Boste li rodile,
 Vzgojevale sine,
 Ki bi bili dika
 Drage domovine.

Ako same niste
 Za njo vnete živo,
 Ako same na njo
 Zreže zaničljivo?

13.

Boste li rodile,
 Hčerke vzgojevale,
 Ki bi domačine
 Vredno spoštovale,

Ako same vedno
 Tujce si želite,
 Za domače sine
 Malo se skrbite?

14.

Ako reč domačo
 Človek mrzi, psuje,
 Lastno drago mater
 gadno zaničuje.

Ta slabost nesrečna,
 Kaka strašna zmota,
 Kaka zla napaka,
 Kaka je grehota!

15.

Ko jo črv podjeđa,
 Hira korenina,
 Tak godi se tebi,
 Mila domovina!

Tvoje lastne dece
 Krepka moč te kuži,
 Ker potrpežljivo
 Rada tujcem služi.

Kakor suho drevo
Je v zeleni hosti
Človek, ki ne štuje
svoje narodnosti.

Vrednosti več nema,
Ko med zlatom glina,
Kdor ne ljubi tebe,
Draga domovina!

Nema več veljave,
Ko med cvetjem trnje,
Ko brez grozdja rozga,
Ko smtljivo zrnje.

Nema več modrosti,
Ko živali v logu,
Nikdar ne zasluži
Milosti pri bogu!

Srce je jednako
Gadnej mu kaluži,
Kdor prerad se s tujci
Neprestano druží.

Kača v njem stanuje,
Črvi v njem gnezdiijo,
Ki sovražno črti
Svojo domačijo.

10

19.

Tak misleč sem hodil
Jezem kraj Grajene,
Ko oči me v tvojih
Svitli žar zadene.

Tvojega očesa
Svitlost nežno mila
Vse je meni misli
V srci prerodila.

20.

Kratek čas v obližji
Tvoje blaženosti
Prepoznal sem hitro
Tvoje vse lastnosti:

Blagomilo dušo,
Pamet bistro, zdravo,
Dobro, nežno srce,
Ostroumno glavo.

21.

Trdne bele grade
Lepo je imeti,
Brez skrbi in dela
Dobro v njih živeti.

Lepše je ljubiti
Brez skrbi devico,
Ko golob vrh doba
Nežno golobico.

11

22.

Milo gledati je
V nebo mdrojasno,
Kadar noč prežene
Jutro divnokrasno.

Ali je mileje
Zreti zalo lice
Nežne, krotke, krasne
Milene device.

23.

Sladko je zobati
Jagodice zrele,
Sladkoduhe, zdrave,
Sočne in debele.

Slajše je ljubiti
Zorna usta tvoja,
Želja mi edina,
Milodraga moja!

24.

Kakor nežno dete
Materino krilo,
Jaz brezumno ljubim
Domovino milo.

Kar so jemu mehke
Prsi materinske,
Meni so besede
Sladke domovinske.

12

25.

Zora sladke nade,
Duše moje duša,
Ko kramljaš slovenski,
Kdo te rad ne sluša?

Ko bi le kramljati
Tako vedno htela,
Iz nebes bi vila
Pesniku se zdela.

26.

Gledaj moja draga
Lepo ravno polje,
Na tem polji žnjice
Živo dobre volje.

Urnih rok za delo,
Lica divnokrasna,
Dobra srca v prsih,
V ustih pesen glasna.

27.

Ko bingzdaj po zemlji
Angeli hodili,
Deklice slovenske
Radi bi ljubili.

Ali jaz bi bal se,
Bal pri moji veri,
Da od njih te ne bi
Meni vzal kateri.

13

28.

Vzel in nesel naglo
V visočine jasne,
Tebi tam dal prostor,
Kder so deve krasne.

Kaj¹bi jaz po tem si
Sam začel na sveti?
Dvomim, da mi moči
bilo bi živeti.

29.

Ti si krotka, dobra,
Blaga si in mila,
Torej bi prikladna
za nebesa bila.

Ondi bi zamogla
Večnega prositi,
da i meni dal bi
Kmalu k tebi priti.

30.

Mila mi ljubljenska,
Tiha voda mala,
Kaj šumiš Grajena
Ko da bi plakala?

Tudi meni solze
Silijo v očesa,
Neka sveta jeza
Srce mi pretresa.

14

31.

Kraj Grajene tihe
Bedno, jadno ljudstvo,
Kaka so ti srca?
Kako ti je čustvo?

Gradna škodoželja,
Raznih več slabosti:
Jal, zavist, nesloga,
Tvoje so lastnosti.

32.

Kaj se vi skrbite,
Ako kraj Balkana
Kolje grozni Turek
Brata vam Slovana?

Tej kecvavej vojski
Posmehujete se,
Zbog nesreče bratske
Žalost vas ne strese.

33.

Kaj so vam bolezni,
Ki težijo brate?
Ljubavi do doma
Reve ne poznate.

Vaše rodoljubje -
Polna čaša vina;
Mastna vam pečenka -
Sladka domovina.

34.

Kaj si komu krivo
Drago mi slovanstvo,
Da te skoro črti
Celo človečanstvo?

Kriva naša lastna
Gadna je nesloga,
Ki nas muči kakor
Kazen silno stroga.

35.

Mržnja na slovanstvo
V srci žalost vzbuja,
Polno čašo strupa
Revežu ponuja.

Mržnja na slovanstvo
Peče srce silno,
Žalostnih spominov
V njem buči obilno.

36.

Ti jedina si mi
Blago tolažilo,
Ko se jočem tožen
Za domovje milo.

In zato v spomin ti
Pesnice ljubezni
Rastejo na srci
Vnetem od bolezni.

37.

Kaj bo rekel pevski
 Orel na Dunaji,
 Ker glasi se vrabec
 V svojem zavičaji?

Razprostrl peroti
 Z njimi bo ga pljaskal,
 Z ostrotrdim kljunom
 Živo bo ga čuskal.

38.

Orel prepoveda
 O ljubezni peti;
 Sitni vrabec orla
 Neče razumeti.

Kteri pevec ne bi
 O ljubezni peval,
 Najsvetejših čutov
 Svetu razodeval?

39.

Kar nesrečni jetnik
 V sužnosti železni:
 To je mlado zdravo
 Srce brez ljubezni.

Kakor v tesni kletki
 Ptičja brez prostosti,
 Brez ljubezni srce
 Je brez vseh sladkosti.

40.

Suhe so livade
Brez zelene trave,
Tožne so brez slavcev
Senčmate dobrave.

Srce brez ljubezni
Bolj je pusto suho,
Brez ljubezni srce
Bolj je tožno gluho.

41.

Kaka je nevesta,
Ako nema venca?
Kaka je krajina,
Ki je brez studenca?

Kakršno je spanje
V stanu, kder ni mira,
Takošno je srce,
Ki brez srca hira.

42.

Ti ljubezen sladka,
Zrtvenik nebeški,
V raj v življenji nosiš
Bedni rod človeški.

Ti si slast vseh slasti,
Nad vse sile sila.
Srečen, kogar v svoje
Krilo si zavila!

18.

43.

Kraj Grajene vrbo
Silni veter ziblje,
Jene šibke veje
K vodi pripogiblje.

Vrba, oj ti vrba
slična si devici,
Kterej se mladost več
Ne pozna na lici.

44.

Tvoje žolto listje,
Vrba žalostnica,
Živa je podoba
Žalostnega lica.

Lica na katerem
Tožna in nemila
Sreča kratkotrajna
Trag je zapustila.

45.

Večkrat sem počival,
Vrba, v senci tvoji,
Sanjal o svobodi
v sladkem sem pokoji.

O svobodi sladkej,
Ktera vse Slovane
Rešila bo stare,
Hude, težke rane.

19

46.

Gladki most do sreče,
Oj svoboda mila,
Vzemo nas, o!j. vzemi
Skoro v tvoja krila!

Oj svoboda drga,
Čaša blaženosti,
Skoro sok daj piti
Tvoje nam sladkosti.

47.

Oj svoboda sladka,
Blaženo vezilo,
Skoro, o!j obrni
K nam oko premilo!

Oj svoboda draga,
Venec suhozlati,
Tvoje divne slasti
Dolgo nam ne krati!

48.

Danes prevesela
Je novica dnevna,
Oj besede zlate:
V ruskih rokah Plevna.

Plevna v ruskih rokah,
Iti prek Balkana,
Želja je presrčna
Vsakega Slovana.

20

49.

Iti prek Balkana
V snegu, ledu, mrazi,
Da se Vseslovanstva
gadni gad pogazi.

Da ošabnemu se
Vragu vrat zavine,
in da kristjane
Strah v Evropi mine.

50.

Gurko in Skobelov,
Hrabra dva junaka,
Vaju za plačilo
Večna slava čaka.

Živel nam rešitelj
Bednih kristjanov,
Zorolična dika,
Dobrotnik Slovanov!

51.

Zlobno se Magjarstvo
Vroče jeze peni,
Ker je Turka stresel
Silni zmaj ledeni.

A Slovane ziblje
Z radostjo veselje;
Jemu izpolnile
Srčne so se želje!

21

52.

Ta novica mene
Močno navdušuje,
Od zemlje k nebesom
Srce mi dviguje.

Zdi se mi, da nisem
Psašna več posoda,
Zdi se mi, da v raji
Grli me svoboda.

53.

Ko da čar ti oča,
Slast bi mati bila,
Meni si se zdela
V tem trenutku mila.

Kakor kako bitje
V jasni visočini,
V nadzemeljskem krogu,
V rajskej domovini.

54.

Listič je modrosti
Tvoje vedro čelo,
Čitati ga vedno
Lepo in veselo.

Listič ta bi čital,
Čital, prečitaval,
Ako tudi ne bi
Cele noči spaval.

22

55.

Tvoje ste očesi
Dva studenca čista,
Kder svitloba rajske
Divni žarek blista.

Onostranske slasti
Kip je ta svitloba,
Hotel bi jo vedno
Gledati do groba!

56.

Tvoji mehki ustni,
Dva ognjena žara,
Sedež sta prekrasen
Vilinskega čara.

Ko bi se pri njima
Jaz srce ogreval,
Pesni bi vesele
Neprestano peval.

57.

Tvoje nežne prsi,
-Bela dva goloba-
Kder svoj stan imate
Čistost in zvestoba!

Dražesti ostale ...
Kak bi jaz popisal!
Ne bi sam Petrarka
Jih dovolj narisal!

23

58.

Ko otročji spanec,
Ti nedolžna si šče,
Torej se dozdevaš
Neko mi svetišče.

Ko bi bival blizo
Tvoje blaženosti,
Rad bi zopet molil
Kakor za mladosti.

59.

Bliže tebe večkrat
Stolec sem pomeknol,
Ali nikdar nežnih
Prstov se doteknol.

Prstov nežnik kakor
Miloduho cvetje,
Kteremu je otec
Rano protiletje.

60.

Večkrat sem te prašal,
Mila mi ljubljenska,
Da li htela biti
Moja bi učenka.

Ko bi ti učenka
Moja, deva, bila,
Gladko bi domači
Jezik se učila.

61.

V duhu bi te vodil
Na jezero bleško,
Okolico tebi
Kazal tam nebeško.

Kazal bi ti jasno
s kako strastno silo
Črtomir je ljubil
Lupo Bogomilo.

62.

V starâ bi Dûbrovnik
Z menoj potovala,
Nad ãloveškim umom
Tam se radovala.

Kazal bi ti pevcev
Imenitnih dela,
Ktera bi gotovo
Čitala veselo.

63.

Po Kavkazi brežnem
Rad bi tebe vodil,
Po cvetočem Krimu
Rad s teboj bi hodil.

Tam ti kazal mnogo
Pesniškega cvetja
Pevskih dveh junakov
Prošlega stoletja.

25

64.

Ej, preserčna želja
Take sladke sreče
Meni tožnemu se
Izpolniti neče.

Moje poslovanje,
Akroprem svobodno,
Sploh je duhomorno,
Strašno neugodno.

65.

Večkrat meni rewi
Teško gledati je
Kak v oči krivica
Bedno ljudstvo bije.

Al v tem položaji
Kaj si čem začeti?
Moja je naloga
Delati, trpeti.

66.

Večkrat si prašala
Mene deva mila
Kaka bi ljubezen
Pesnikova bila.

Jaz v zadregi silni,
Tebi nepoznati,
Odgovor ti dolžen
Moral sem ostati.

26.

67.

Kaka je ljubezen,
Ktera mene rani,
Moja drobna pesen
Svetu naj oznani.

Čista, nežna, vroča,
Stalna, zvesta, verna,
Čvrsta, silna, močna,
Strastna, neizmerna.

68.

Al ti nečeš znati,
Deklica premila,
Kaka je ljubezni
Moje silna sila.

Te ljubezni moje,
Deklica, ne štuješ,
Ampak mene ž njo vred
Vedno zaničuješ.

69.

Samo ozka cesta
Naju, draga, loči,
Vendar meni k tebi
Ni več priti moči.

To mi jemlje spanje
V noči ure pozne,
To mi vedno dela
Bolečine grozne.

27

70.

Rob bolezní hude
Ležal sem v težavi,
Vse se mi vrtelo
Je v boleči glavi.

Celo noč so bile
Vedno moje sanje,
Da sem slišal neko
Tiho šepetanje.

71.

Meni se je zdelo,
Deva moja mila,
Da za moje zdravje
Boga si prosila.

Da si ga prosila
Naj bi šče na sveti
-Akoprem sem v stiskah,-
Meni dal živeti.

72.

To ni bila prošnja,
Moja preljubljena,
Bilje vetrič-južič,
Bila je Grajena.

Veter, voda vkupá sta
Tako šumotala,
Ko da bi si ljubav
zgolj obljubovala.

73.

Oj kako bi htela
Za me ti prositi,
Saj ne smem več tebi
Pred obličje priti.

Pred obličje zalo,
Kamor srčna sila
Mene neprestano
Vleče, deva mila!

74.

V tožnem položaji
Dve sta sanji bili,
Ki ste za trenutek
Mene osrečili.

Prva sanja bila,
Deva moja zala,
Da si v domačijo
Zpomenoj potovala.

75.

Prišla sva na sredo
Senčnate dobrave,
Kder prijetno veje
Sapa pevske slave.

In potem na hribček
S teboj sem zavinol,
V senci pod orehom
Sladko sem pošinol.

76.

Tukaj, moja draga,
 Pevkinja je Vila
 V slavo vsem Slovanom
 Pevca poljubila.

Jega poljubivši
 Sladkega mu grla
 Za prekrasne pesni
 Vrata je odprla.

77.

Malo kde je najti
 Dušo tak gorečo
 Za človeško blagost,
 Za človeško srečo.

Tak gorečo dušo,
 Srce tako milo,
 Tako bistro pamet,
 Tako pevsko silo.

78.

Dalje sva na drugi
 Hribček potovala,
 Na njem kratek čas
 Tudi sva ostala.

Oj jeruzalemska
 Cirkvica mi bela,
 Kak si se mi krasna
 Ta trenutek zdela!

79.

Glej na levo, draga,
 Krasno, ravno polje,
 Na tem krasnem polji
 Polno je nevolje.

80.

Rod krvi slovanske,
 Tudi tam stanuje,
 Beden, jaden, tožen
 Rob je lasti tuje.

80.

Na zeleno trato,
 Draga, poklekniva,
 Za nesrečno ljudstvo
 Bogu se moliva!

Boga poprosiva,
 Da se ga usmili,
 Da otme ga tujej,
 Strašnoj hudej sili.

81.

Koj v očeh so tebi
 Solze zabliščele,
 Kaplje rajske rose
 Meni so se zdele.

Poklekn8vši verno
 Boga si molila
 In na trdi kamen
 Vroče solze lila.

31

82.

Jaz kraj te molilec
Klečal sem pobožen,
V lice te gledaje
Mislil sem si tožen:

Prej bi pod solzami
Kamen se omečil,
Nego v robstvu beden
Narod se osrečil.

83.

Pomolivši malo
Žalostno sva vstala,
Med zelenim trsjem
Dalje potovala.

Lepo in veselo,
Lehko se potuje,
Ko na potih dragi
Z drago se raduje.

84.

Rozge so vrhonce
Pripogibovale,
Ko da bi spoštljivo
Tebi se klnajale.

Vetriči prijazni
Rahlo so pihljali,
Kakor da bi v lice
Te poljubovali.

32

85.

Raznih ptic se pesen
Lepše je glasila,
Kakor da bi tebi
V čast zapeta bila.

Rožice kraj pota
Slajše so duhtele,
Ko da bi se tebi
Prikupiti htele.

86.

Jaz do hladnih grobov
Trihega pokoja,
Dragi, bom ostala
Vedno verna tvoja.

Koko mi stisnovši,
Tak si govorila,
A ta hip Grajena
Mene je vzbudila.

87.

Kas se cvet dišeči
Sladkomile nade
V enem okomigu
V prazen nič razpade!

Kar za kratek časek
Nas je osrečilo,
V drugem hipu vlije
V srce toge silo.

88.

Brez korena drevo
Več ne bo zeleno;
Moje srce vedno
V žalost bo vtopljeno!

Ko na suhi skali
Cvet ne more rasti,
Jaz ne bom poskusil
Ljubavine slasti!

89.

Da po zimi poje,
Kdo prisili ptico?
Kak bi, da me ljubi,
Silil jaz devico?

Ko ne more v mrazi
Žrno se izkliti,
Jaz ne morem tebe
Zase pridobiti.

90.

Druga sanja bila,
Kak mi boli sinjce
Moč je zadajala
Muke brezštevne.

In misleč, da smrtni
Me objel bo spanec,
K postelji prišel je
Marsikteri znanec.

34

91.

Prijateljskih znancev
Le številce malo
Tožno se krog mene
Večkrat je sebralo.

V tem številci tudi
Ti enkrat si bila
Skrivoma na strani
Vroče solze lila.

92.

Solze, ki po licih
Tebi so bleščale,
Rajskega so leka
Kaplje se mi zdele.

V hipu proč so bile
Bolečine hude,
Moč prišla je zopet
V sklepe mi in ude.

93.

Luč oči, prej temna,
Spet se je zjasnila,
Pamet medla, slaba,
Spet se razbistrila.

Ko pomladno sonce
Jetniku, veselo
Tvoje se obličje
Takrat mi je zdelo.

35

94.

Bliže si stopila,
Tiho šepetala;
Dragi, jaz ti vedno
Zvesza bom ostala.

Zdaj grajski vali
Bolj so zašumeli
In prijetne sanje
Meni zopet vzeli.

95. ✓

Proč so bile sanje,
Proč so nade moje,
Da kedaj bi mogel
Vneti srce tvoje.

Da kedaj bi mogel
Drago srce vneti,
S katerim bi veselo
Dalo se živeti.

96. ✓

Ti za pesni moje
Bila si netilo,
Ki mi so jedino
Sladko tolažilo.

Pesni so mi nada,
Da bo kaplja mala
Sladkega spomina
Za menoj ostala.

97.

V stiskah in težavah
Srce m^o trepeče,
Tebe, draga, prosi,
Prosi pregoreče.

Bodi rodoljuba,
Narod v srci nosi,
Za njegovo srečo
Boga moli, prosi!

98.

Goji rodoljubje,
Ko boš žena, mati,
Nikdar se od tujstva
Naj zavesti dati.

Drage sinke, hčerke,
Ki jih boš rodila,
oj da z domoljubnim
Mlekom bi dojila!

99.

Solnce slednje žarke
Spušča na Grajeno,
A jaz tožen gledam
Vodo razsvitljeno.

Čem so solčni žarki
Dalje od Grajene
Tam beži bolj sladko
Upanje od mene.

Noč se je storila
In povsod tihota,
V mojem bolnem srci
Pusta je praznota.

Z bogom moja draga,
Z bogom mi Grajena!
Tožen vana kliče
Pesnik brez imena.

Zlato zvezdje nebo razsvetljuje - lahko noč,
Sladkim mirom zemljo napolnjuje - lahko noč,
Delavec, ki se je močno trudil,
Sladko zdaj uživa, ker miruje - lahko noč,
Pesnik prepevaje nežne pesni
Ima, kajti ž njimi se raduje, - lahko noč,
Sila žalosten želeje v duhu
A ... B iz zemlje tuje - lahko noč!